

KOTOUTUMISOHJELMA

Saarijärven kaupunki

Karstulan kunta

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	2
2	OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI JA MONIALAISEN OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI (KOTOL 14 JA 15 §).....	3
2.1	Kuvaus palvelusta	3
2.2	Vastuutaho	4
2.3	Yhteistyö	4
3	KOTOUTUMISSUUNNITELMA TAI MONIALAINEN KOTOUTUMISSUUNNITELMA (KOTOL 16 JA 17 §).....	4
3.1	Kuvaus palvelusta	4
3.2	Vastuutaho	4
3.3	Yhteistyö	5
4	MONIKIELINEN YHTEISKUNTAORIENTAATIO (KOTOL 25 §)	5
4.1	Kuvaus palvelusta	5
4.2	Vastuutaho	5
4.3	Yhteistyö	6
5	KOTOUTUMISKOULUTUS (KOTOL 26 JA 27 §)	6
5.1	Kuvaus palvelusta	6
5.2	Vastuutaho	6
5.3	Yhteistyö	7
6	MUU KOULUTUS JA PALVELUT, JOTKA EDISTÄVÄT SUOMEN KIELEN OSAAMISTA, LUKU- JA KIRJOITUSTAITOA, YHTEISKUNTA- JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIA SEKÄ TYÖLLISTYMISTÄ JA YRITTÄJYYTTÄ	7
6.1	Kuvaus palvelusta	7
6.2	Vastuutaho	7
6.3	Yhteistyö	7
7	KOTOUTUMISOHJELMAN AIKAINEN OHJAUS JA NEUVONTA (KOTOL 13 §:N 1 MOM. 5 KOHTA).....	8
7.1	Kuvaus palvelusta	8
7.2	Vastuutaho	8
7.3	Yhteistyö	8
8	MUUT KUNNAN JÄRJESTÄMISVASTUULLA OLEVAT PALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEKSI.....	8
8.1	Kuvaus palveluista	8
8.2	Vastuutaho	9
8.3	Yhteistyö	9
9	POHJOISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSSALUE: TYÖIKÄISTEN KOTOUTTAMISTA MÄÄRITTÄÄ LAKI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ (681/2023) JA LAKI TYÖVOIMAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ (23.3.2023/380).....	10
9.1	Asiointi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella	10
9.2	Oikeus kotoutumissuunnitelmaan	10

1 JOHDANTO

Karstulan kunta ja Saarijärven kaupunki tekevät yhteistyötä kotoutumisen saralla. Tämän takia kunnat ovat päättäneet tehdä yhteisen kotoutumisohjelman. Ratkaisu on hyvin luonteva, koska kunnissa on toiminut vuoden 2024 alusta alkaen yhteinen kotoutumisen koordinaattori ja vuoden 2025 alusta kunnilla on myös yhteinen työhönvalmentaja, jonka asiakaskuntana ovat pääasiassa tilapäisen suojelun Karstulasta ja Saarijärveltä kotikunnan saaneet asiakkaat.

Molempiin kuntiin on vaikuttanut suuresti Ukrainan sodasta johtuva maasta pakenevien ukrainalaisten saapuminen kuntiin. Ensimmäiset tilapäisen suojelun asiakkaat saapuivat Karstulaan heti sodan alettua helmi-maaliskuussa 2022. Karstulassa otettiin käyttöön Maahanmuuttoviraston lanseeraama kuntamalli, jossa tilapäisen suojelun asiakkaat asuivat kunnan vuokraamissa sekä kalustamissa asunnoissa. Kunta teki tiivistä yhteistyötä Äänekosken vastaanottokeskuksen kanssa, jonka asiakkaina Karstulan tilapäisen suojelun asiakkaat olivat. Kuntamallin loputtua 31.12.2023, suurin osa tilapäisen suojelun asiakkaista jäi asumaan kuntalaisina Karstulaan. Tilapäisessä suojelussa olevia (B-lupa), asuu Karstulassa noin 30 henkilöä. Lisäksi kunnassa asuu yksityismajoittuneina paljon tilapäisessä suojelussa olevia, jotka pystyvät hakemaan kotikuntamerkintää tulevana vuotena.

Saarijärvelle perustettiin vastaanottokeskus heinäkuussa 2022. Vastaanottokeskuksessa oli 150 asiakaspaikkaa, joista suurin osa oli tilapäisen suojelun saaneita ukrainalaisia. Saarijärvellä asiakkaat asuivat vastaanottokeskuksen Saarijärven kaupungilta vuokratuissa asunnoissa perhekunnittain. Maahanmuuttoviraston päätös Saarijärven vastaanottokeskuksen lakkauttamisesta 31.12.2024 laittoi uuden vaihteen päälle kuntaan siirtymisissä. Marraskuussa 2024 kuntaan siirtyneitä tilapäisen suojelun ukrainalaisia asiakkaita oli noin 90. Lisäksi Saarijärvellä asuu yksityismajoituksessa henkilöitä, jotka pystyvät hakemaan kotikuntamerkintää lähitulevaisuudessa.

Molemmissa kunnissa on lisäksi muita vieraskielisiä kuntalaisia kasvavina määrinä.

Tilastokeskuksen mukaan Karstulassa oli 31.12.2023 asukkaita yhteensä 3625, joista vieraskielisiä oli 84 eli väestöstä 2,3 %. Suurimmat kieliryhmät olivat ukraina, venäjä ja turkki. Saarijärvellä asui 31.12.2023 asukkaita yhteensä 8847, joista 141 oli vieraskielisiä eli 1,6 %. Suurimmat kieliryhmät olivat ukraina, venäjä, thai, viro sekä englanti.

Kotoutumisohjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotoutumisohjelman palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Kotoutumisohjelma tukee myös yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia. Kotoutumisohjelman sisältämät palvelut tukevat arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan.

Kotoutumislaisissa säädetään kotoutumisohjelman vähimmäissisällöistä. Kotoutumisohjelmaan pitää sisältyä ainakin: 1. Kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi tai monialainen kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi. 2. Edellisen pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma sekä sen monialainen versio. 3. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio. 4. Kotoutumiskoulutus ja siihen sisältyvä kielitaidon päättötestaus. 5. Muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä. 6. Kotoutumisohjelman aikainen ohjaus ja neuvonta.

Kotoutumisohjelmaa käytetään kotoutumisen alkuvaiheen asiakastyön välineenä. Työntekijä valitsee asiakkaan kanssa kotoutumisohjelman palvelukokonaisuudesta ne palvelut, jotka tukevat kotoutuja-asiakkaan yksilöllistä kotoutumista ja työelämäosallisuutta parhaalla mahdollisella tavalla. Palveluihin osallistumisesta sovitaan asiakkaan yksilöllisessä kotoutumissuunnitelmassa.

Kotoutumisohjelmaa päivitetään tarvittaessa.

2 OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI JA MONIALAISEN OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI (KOTOL 14 JA 15 §)

2.1 Kuvaus palvelusta

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tavoitteena on tehostaa alkuvaiheen kotoutumista ja ohjausta kotoutumista ja työllistymistä tukeviin palveluihin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkempia toimenpiteitä, kuten asiantuntija-arviointeja. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinneissa arvioidaan muun muassa maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet ja koulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet.

Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Monialaisessa arvioinnissa arvioidaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja kuntoutuksen tarpeet.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tavoitteena on vahvistaa etenkin työvoiman ulkopuolella olevien, erityisesti kotona lapsia hoitavien vanhempien, suomen kielen osaamista, yhteiskuntatietoutta ja osallisuutta yhteiskuntaan.

Kunnan tai työvoimaviranomaisen on laadittava osaamisen ja palvelutarpeen arviointi monialaisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa kiintiöpakolaisille, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille, ihmiskaupan uhreille, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saaville sekä muille henkilöille, joiden palvelutarve edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palveluiden yhteensovittamista. Kunta tai työvoimaviranomainen kutsuu hyvinvointialueen mukaan monialaisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen. Kunta tai työvoimaviranomainen voi kuitenkin laatia arvioinnin ilman Hyvinvointialuetta, jos on ilmeistä, että maahanmuuttajalla ei ole kotoutumiseen liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita. Kunta tai työvoimaviranomainen voi myös muusta perustellusta syystä laatia arvioinnin ilman hyvinvointialuetta.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai sen monialaisen version perusteella kunta tai työvoimaviranomainen laatii maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman tai sen monialaisen version yhdessä hyvinvointialueen kanssa tarpeen mukaisesti. Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on laadittava muullekin maahan muuttaneelle, jonka palvelutarve edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palveluiden yhteensovittamista.

2.2 Vastuutaho

Työllisyysalue laatii osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin työttömänä työnhakijana olevalle maahanmuuttajalle.

Kunta laatii arvioinnin työvoiman ulkopuoliselle henkilölle, esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavalle tai hänen perheenjäsenelleen, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavalle, kotihoidon tukea saavalle, alaikäisenä ilman huoltajaa tullee, ihmiskaupan uhrille tai muuten arviointia tarvitsevalle henkilölle. Kunta tai työvoimaviranomainen pyytää hyvinvointialueen mukaan osallistumaan arvioinnin laatimiseen silloin, kun laki sitä edellyttää.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja vastaava monialainen arviointi toteutetaan kunnissamme siten, että kotoutuja kutsutaan kotoutumisen koordinaattorin toimesta haastatteluun, jossa arvioidaan kotoutujan palvelujen tarvetta sekä jatkopolutusta. Jos kyseessä on monialainen palvelutarpeen arviointi, niin silloin palvelutarpeen arviointiin osallistuu koordinaattorin lisäksi myös Hyvinvointialueelta heidän nimeämänsä edustaja, mahdollisesti aikuissosiaalityöntekijä ja/tai vammaissosiaalityöntekijä sekä muita mahdollisia tahoja. Viestittely kulkee salattuna viestittelynä Hyvinvointialueen nimeämän kotoutumisasioista vastaavan sosiaalityöntekijän kautta.

2.3 Yhteistyö

Yhteistyö on rakenteilla niin hyvinvointialueen kuin työllisyysalueenkin kanssa. Tällä hetkellä toimintamallina monialaisia palvelutarvearvioita tehtäessä on ottaa yhteyttä tarvittaessa hyvinvointialueen aikuissosiaalityöhön. Hyvinvointialue määrittelee, kenen toimialueelle kyseinen kotoutuja kuuluu. Tämän sosiaalityöntekijän kanssa jatkamme tarvittaessa yhteistyötä asiakkaan asioissa toteuttaen yhdessä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin. Saarijärvellä järjestämme hyvinvointialueen kanssa yhteisiä infoja kuntaan siirtyneille kotoutujille. Infoissa tiedotetaan ajankohtaisista asioista, hyvinvointialueen palveluista ja miten niihin hakeudutaan helpoiten. Toivomme infojen auttavan kotoutujia sekä lähentävän eri toimijoita siten, että palveluohjaus on entistä sujuvampaa taholta toiselle.

3 KOTOUTUMISSUUNNITELMA TAI MONIALAINEN KOTOUTUMISSUUNNITELMA (KOTOL 16 JA 17 §)

3.1 Kuvaus palvelusta

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, joka laaditaan aina palvelutarpeen arvioinnin pohjalta. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahan muuttaneen suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista ja muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kotoutumissuunnitelma voidaan toteuttaa myös monialaisena kotoutumissuunnitelmana tarvittavien viranomaisten kanssa.

3.2 Vastuutaho

Työnhakija-asiakkaille kotoutumissuunnitelman laatii työllisyysalue. Henkilöt, jotka eivät ole työllisyysalueen asiakkaita (esim. kotiäidit, vammaiset, eläkeläiset), heidän kotoutumissuunnitelmansa laadinta on kunnan kotoutumispalveluiden vastuulla. Käytännössä molemmissa kunnissa suunnitelmasta vastaa kotoutumisen koordinaattori. Hän sopii tapaamisen toimistollensa tai suunnitelman laadinta toteutetaan kotikäyntinä.

Monialaisen kotoutumissuunnitelman laadintaan osallistuu kunnan kotoutumispalveluiden (käytännössä kotoutumisen koordinaattori) lisäksi hyvinvointialueelta heidän tarpeelliseksi katsomansa edustus, joka on yleensä aikuissosiaalityöntekijä. Kunta järjestää tarvittaessa tulkkauksen.

3.3 Yhteistyö

Yhteistyö eri tahojen välillä on rakenteilla. Tällä hetkellä toimintamallina on ottaa tarvittaessa yhteyttä aikuissosiaalityöhön. Hyvinvointialueen vastinparin kanssa jatketaan tarvittavaa yhteistyötä kotoutumissuunnitelman aikaansaamiseksi. Tarvittaessa suunnitelman laadintaan voi osallistua eri tahoja hyvinvointialueelta.

4 MONIKIELINEN YHTEISKUNTAORIENTAATIO (KOTOL 25 §)

4.1 Kuvaus palvelusta

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on koulutus, jossa maahanmuuttaja saa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta omalla äidinkielellään tai muulla hyvin osaamallaan kielellä. Lain mukaan kunnan tulee tarjota monikielinen yhteiskuntaorientaatio kotoutuja-asiakkaille. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on kotoutumista ja muita palveluja tukeva palvelu, jonka avulla maahanmuuttaja saa laajemman kuvan suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ja pääsee nopeammin mukaan sen toimintaan. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on osa kunnan kotoutumisohjelmaa, eli kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation kouluttajana toimii henkilö, joka hallitsee hyvin sekä opetuskielen että suomen (tai ruotsin) kielen ja lisäksi tuntee hyvin suomalaisen yhteiskunnan, palvelujärjestelmän ja kulttuurin. On eduksi, jos kouluttaja tuntee mahdollisimman hyvin yhteiskuntaorientaation osallistujien lähtömaita ja yhteiskuntia. Tällainen kouluttaja osaa parhaiten selittää suomalaisen yhteiskunnan piirteitä ymmärrettävästi.

Omakielisyyden lisäksi keskeistä monikielisessä yhteiskuntaorientaation opetuksessa on dialogisuus, eli mahdollisuus kysyä ja keskustella opituista asioista. Tämä tukee oppimista ja vahvistaa asiakkaan osallisuutta ja toimijuutta. Tavoitteena on, että asiakkaille syntyy kokonaiskuva siitä, millainen suomalainen yhteiskunta on ja miten se on muotoutunut nykyisenkaltaiseksi. Monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ei voi korvata esimerkiksi itsenäisesti katsotuilla videoilla tai infotilaisuuksilla, joissa esimerkiksi kerrotaan paikallisista palveluista.

4.2 Vastuutaho

Työnhakija-asiakkaiden monikielisen yhteiskuntaorientaation toteuttamisesta vastaa työllisyysalue. Muiden, kuin työnhakija-asiakkaiden, vastaa kunnan kotoutumispalvelut. Tällä hetkellä käymme neuvotteluja yhteistyöstä ja yhteishankinnoista työllisyysalueen kanssa. Mahdollista on myös, että kunnat hankkivat koulutuksen yksittäisille henkilöille suoraan palvelua tuottavalta taholta.

Työllisyysalue käy neuvotteluja eri toimijoiden kanssa yhteiskuntaorientaatiokoulutusten toteuttamisesta työnhakija-asiakkaille. Yksittäisiä koulutuksia ostetaan todennäköisesti harvinaisemmille kieliryhmille verkkokoulutuksena muilta toimijoilta. Tällä hetkellä Karstulassa ja Saarijärvellä suurin koulutuksen tarve on ukrainalaisilla tilapäisen suojelun asiakkailla

venäjänkielisenä toteutuksena. Joukossa on muutama, jotka osallistuisivat mieluummin ukrainankieliseen koulutukseen.

Työnhakija-asiakkaalle yhteiskuntaorientaatio on ensimmäisten tarjottavien palveluiden joukossa sen jälkeen, kun ensimmäinen kotoutumissuunnitelma työllisyysalueen toimesta on laadittu. Kunnan tarjoamana palvelu tulee sen jälkeen, kun kunta on tehnyt palvelutarvearvion sekä ensimmäisen kotoutumissuunnitelman asiakkaalle. Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan yhdessä asiakkaan kanssa, onko yhteiskuntaorientaatiosta hänelle konkreettinen hyöty vai onko hän jo omaksunut tiedon muualta.

4.3 Yhteistyö

Yhteistyö työllisyysalueen ja muiden kuntien kanssa on rakenteilla. Työllisyysalue käy juuri nyt neuvotteluja eri toimijoiden kanssa koulutuksen järjestämisestä työnhakija-asiakkaille. Mahdollisesti työllisyysalue ostaisi isommille kieliryhmille tarjottavan koulutuksen in-house yhtiöltä. Muut mahdolliset kieliryhmät työllisyysalue ostaa mahdollisesti suoraan joltakin palvelua tuottavalta taholta. Kunta on esittänyt toiveen, että kunnan vastuualueella olevat asiakkaat voisivat osallistua samoihin koulutuksiin työnhakija-asiakkaiden kanssa.

5 KOTOUTUMISKOULUTUS (KOTOL 26 JA 27 §)

5.1 Kuvaus palvelusta

Kotoutumiskoulutus on keskeinen palvelu, jolla edistetään oppivelvollisuuden päättäneiden maahan muuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä sekä parannetaan yhteiskunnallisten, kulttuuristen ja arjen taitoihin liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutus toimii myös väylänä muuhun koulutukseen ja avoimille työmarkkinoille.

Kotoutumiskoulutuksena järjestetään suomen (tai ruotsin) kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä. Varsinainen luku- ja kirjoitustaidon opetus järjestetään pääosin erillään kotoutumiskoulutuksesta, mutta kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä luku- ja kirjoitustaitoa vahvistavia opintoja. Siihen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mikä tukee suuntautumista työmarkkinoille. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna, mikä tarjoaa erilaisia vaihtoehtoja opiskelulle ja vastaa maahan muuttaneiden koulutustarpeisiin erilaisissa elämäntilanteissa. Kielitaidon päättötестaus kuuluu lähtökohtaisesti palvelun tarjoajalle kotoutumiskoulutuksen päätteeksi.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta järjestetään pääosin vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja osana aikuisten perusopetusta.

5.2 Vastuutaho

Työnhakijana olevien kotoutujien kotoutumiskoulutuksen järjestäminen kuuluu työllisyysalueen vastuualueeseen. Kunta vastaa muiden kotoutujien kotoutumiskoulutuksesta. Kuntien toivomuksena on, että kunnan vastuualueen asiakkaat eli työvoiman ulkopuoliset asiakkaat voisivat osallistua samoihin koulutuksiin työnhakija-asiakkaiden kanssa.

5.3 Yhteistyö

Tällä hetkellä työllisyysalueella on neuvottelut käynnissä in-house yhtiön kanssa koulutuksen järjestämiseksi. Omaehtoista koulutusta järjestää Karstulan Evankelinen Opisto, jonka kanssa kotoutumispalvelut ovat tehneet jo pitkään yhteistyötä. Karstulan kunta kannustaa omia kotoutujiansa kouluttautumaan kotoutumistuen avulla hoiva- sekä kasvatus- ja ohjausalan koulutuksissa. Näissä koulutuksissa jatkuu myös suomen kielen opiskelu. Saarijärven kansalaisopiston kanssa Saarijärven kaupunki on tehnyt yhteistyötä omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen järjestämiseksi vuodesta 2023. Myös syksyllä 2024 alkoi koulutus, joka täyttää virallisen kotoutumiskoulutuksen tunnusmerkit.

6 MUU KOULUTUS JA PALVELUT, JOTKA EDISTÄVÄT SUOMEN KIELEN OSAAMISTA, LUKU- JA KIRJOITUSTAITOA, YHTEISKUNTA- JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIA SEKÄ TYÖLLISTYMISTÄ JA YRITTÄJYYTTÄ

6.1 Kuvaus palvelusta

Kunnissamme ei ole aikuisten luku- kirjoitustaidon koulutusta. Heidät ohjataan kunnistamme aikuisten perusopetuksen piiriin Jyväskylään.

Kunnissa on omat työllisyys- ja yrityspalvelut, jotka auttavat myös kotoutujia. Kunnat tekevät yhteistyötä eri oppilaitosten sekä kansalaisopiston kanssa. Tarjolla on erilaisia koulutuksia ja lyhytkursseja kotoutujille. Työttömille työnhakijoille tarjotaan erilaisia korttikoulutuksia, myös venäjänkielisiä koulutuksia on tarpeen mukaan järjestetty (hygieniapassi, työturvallisuus, tulityö). Suomen kielen opetusta on järjestetty myös vapaaehtoisvoimin. Molemmissa kunnissa on Kielikahvila-toimintaa, jossa puhutaan selkosuomea.

6.2 Vastuutaho

Työnhakija-asiakkaista vastaa työllisyysalue, muista kotoutujista kunta. Kuntien toive on, että muut kuin työnhakija-asiakkaat voisivat osallistua samoihin koulutuksiin työnhakija-asiakkaiden kanssa. Kuntien työllisyyspalvelut auttavat työllistymiseen liittyvissä asioissa ja yrityksen perustamisesta kiinnostuneet on ohjattu kunnissa toimivien yrityspalveluiden piiriin. Karstulan Evankelisella Opistolla on alueellemme suuri vaikutus, koska opisto on järjestänyt jo vuosia omaehtoista kotoutumiskoulutusta sekä erilaisia koulutuksia vielä heikosti suomea taitaville kotoutujille.

6.3 Yhteistyö

Käymme jatkuvaa vuoropuhelua Saarijärven kansalaisopiston sekä Karstulan Evankelisen Opiston kanssa. Keskustelemme myös muiden yhteistyötahojen kanssa - POKE, järjestöt kuten SPR (Juttelukahvila, ystävöiminta, peli-illat) ja eri vapaaehtoistoimijat (Karstulassa KieliCafe). Urheiluseurat tekevät molemmissa kunnissa laadukasta kotouttavaa työtä. Esimerkiksi FC Saarijärvi, Naisvoimistelijat, Karstulan Kisa-Veikot ry, Karstulan seudun metsästys- ja ampumaseura ry, Karstulan Kiva ry ja Saarijärven Pullistus muutamia seuroja mainitakseni tekee arvokasta kotouttavaa toimintaa, kun kotoutujat on otettu mukaan harrastusten piiriin. Harrastustoimintaa on järjestynyt aina vauvasta vaariin molemmissa kunnissa kantaväestön joukossa. Myös eri seurakunnilla on ollut suuri merkitys esimerkiksi alkuvaiheen kotouttavan

toiminnan luomisessa. Vapaaehtoiset ovat auttaneet kalustamaan asuntoja ja ovatpa auttaneet muutoissakin.

7 KOTOUTUMISOHJELMAN AIKAINEN OHJAUS JA NEUVONTA (KOTOL 13 §:N 1 MOM. 5 KOHTA)

7.1 Kuvaus palvelusta

Kunnan vastuulla on tarjota maahanmuuttajalle kotoutumishjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumissuunnitelman toteuttamisessa. Kunnat ovat palkanneet yhteisen määräaikaisen viranhaltijan 100 % työajalla. Kotoutumisen koordinaattorin työaika on jaettu vuoden 2025 alusta: Karstula 30 %, Saarijärvi 70 %. Koordinaattori on asiakkaiden tavattavissa ajanvarauksella maanantaisin Karstulan kunnantalolla. Saarijärvellä koordinaattorin toimipiste on kaupungintalon 2.kerroksessa. Hän ottaa vastaan asiakkaita Saarijärvellä tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin (ajanvaraus suositeltavaa). Perjantaisin koordinaattorin saa kiinni puhelimitse sekä viestein.

7.2 Vastuutaho

Kotoutumishjelman aikaisesta ohjauksesta ja neuvonnasta vastaa kuntien kotoutumispalvelut. Käytännössä tehtävää hoitaa kotoutumisen koordinaattori. Saarijärvellä kotoutumisen palvelut ovat työllisyyden vastuualueella, Karstulassa kotoutuminen on konsernijohdon vastuulla. Periaatteena molemmissa kunnissa on "koko kunta kotouttaa"-mentaliteetti eli jokaisen työntekijän on hyvä omaksua ystävällinen ja kotouttava asenne kotoutujia eri työtehtävissä kohdattaessa.

7.3 Yhteistyö

Kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä, joka näkyy mm. yhteisen kotoutumisen koordinaattorin palkkaamisessa vuoden 2026 loppuun saakka. Tarvittaessa kuntien on mahdollista joustaa työntekijän työaikaprosenteissa riippuen kunnan kotoutumistyön määrästä. Kunnat ovat hakeneet yhteistyössä tilapäisen suojelun lisätuen (30000 €). Valtion avustus käytetään työhönvalmentajan palkkauskustannuksiin ajalle 13.1-30.6.2025. Hän pystyy toiminnallaan poistamaan työllistymisen esteitä tilapäisen suojelun työikäiseltä väestöltä, mahdollisuuksien mukaan myös löytämään uusia työpaikkoja työnhakijoille. Työhönvalmentaja toimii yhteistyössä kuntien työllisyys- ja kotoutumisyksiköiden kanssa sekä tekee tiivistä yhteistyötä kuntien yrityspalveluiden kanssa.

8 MUUT KUNNAN JÄRJESTÄMISVASTUULLA OLEVAT PALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEKSI

8.1 Kuvaus palveluista

Kotoutumishjelma voi lisäksi sisältää muita kunnan järjestämisvastuulla olevia kotoutuja-asiakkaiden työllisyyttä, yrittäjyyttä, työ- ja toimintakykyä, maahanmuuttajien hyvinvointia ja terveyttä tai kotoutumista edistäviä palveluita sekä järjestö-, yhdistys- tai yhteisötoimintaan tai muuhun yhteiskunnan tai kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan tutustumista ja siihen osallistumista. Kunnissamme lapset pääsevät hyvin varhaiskasvatuksen piiriin jo ennen kotikuntamerkintää. Samoin perusopetus on järjestynyt jo ennen varsinaista oppivelvollisuutta. Tämä on nopeuttanut lasten kielen oppimista sekä sopeutumista yhteiskuntaan saamalla ystäviä oman ikäisistä

kantaväestöön kuuluvista lapsista. Aikuisille tarjottavia palveluja on suomen kielen kurssit toteutettuna yhteistyössä kansalaisopiston kanssa. Suunnitteilla on myös digikurssi kotoutujille, jossa käydään tarpeellisia nettisivuja läpi ja opetellaan kirjautumista. Hyvinvointialueen sekä Kelan kanssa pidetään yhteisiä infoja. Karstulan Evankelinen Opisto ja Saarijärven kansalaisopisto on pystynyt tarjoamaan kotoutumiskoulutusta sekä erilaisia opiskeluvaihtoehtoja vielä vähäisen suomen kielen taidon omaaville kotoutujille.

Sekä Karstulan kunnan, että Saarijärven kaupungin asiointipisteillä on sopimukset joidenkin valtion palveluntuottajien kanssa asiointipalvelujen tuottamisesta. Erityisesti Kelan, veron ja Digi- ja väestötietoviraston asiointipalvelut tukevat kotoutumista. TE-toimiston yhteistyösopimus asiointipisteen palveluista päättyy 31.12.2024. Kunnat tavoittelevat uutta yhteistyösopimusta työllisyysalueen kanssa.

Kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä järjestökentän sekä vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Saarijärvellä SPR järjestää monenlaista toimintaa kotoutujille kuten peli-iltoja, juttelukahvilaa sekä ystävätoimintaa. Seurakunnilla on vähävaraisille tarkoitettua ruokahuoltoa. Hyvinvointialueen kanssa on kehitteillä yhteisiä infotilaisuuksia. On tärkeää kertoa asiakkaille, mitä olemassa olevia palveluja kunnissa on jo tarjolla sekä samalla kuulla, mitä palveluja kaivataan lisää.

Työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän tilapäisen suojelun lisätuen turvin kotoutuja-asiakkaita tuetaan työllistymisessä. Yhteinen työhönvalmentaja pystyy toiminnallaan poistamaan työllistymisen esteitä tilapäisen suojelun työikäiseltä väestöltä, mahdollisuuksien mukaan myös löytämään uusia työpaikkoja työnhakijoille. Hän pystyy olemaan tukena myös työnantajasektorilla. Tärkeä tehtävä on poistaa ennakkoluuloja ulkomaalaisia työntekijöitä kohtaan. Työn on määrä alkaa tammikuussa 2025.

8.2 Vastuutaho

Kukin kunnan yksikkö vastaa oman toimintansa järjestämisestä, samoin järjestöt ja vapaaehtoiset vastaavat omasta toiminnastaan. Työhönvalmentaja tulee olemaan kuntien työllisyyspalveluiden alaisuudessa. Työhönvalmentaja tekee yhteistyötä työllisyysalueen ja kuntien muiden tahojen kanssa, kuten kotoutumisen- ja yrityspalveluiden kanssa. Hänellä on hyvät verkostot eri työpaikkojen sekä koulutustahojen kanssa.

8.3 Yhteistyö

Kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä yhteisten työntekijöiden tiimoilta. Tieto liikkuu ketterästi ja hyväksi havaitut toimintamallit on helppo toteuttaa myös naapurikunnassa. Yhteistyötä pidetään yllä Kototiimiin (Karstula) osallistumisen lisäksi myös siten, että kotoutumispalvelut osallistuvat Saarijärven työllisyysyksikön tiimipalaveriin perjantaisin ja alueen kaikille työllisyystoimijoille tarkoitettuun Työkvarttiin kerran kuukaudessa. Kotoutumispalvelut osallistuvat myös Keski-Suomen ELY-keskuksen koordinoimaan maahanmuuton alueelliseen yhteistyöhön ja maahanmuuttajakoulutusten yhteistyöryhmään sekä maahan muuttaneiden laajennetun asiakastyön verkostoon, jota tuottaa Jyväskylän kaupungin kotoutumispalvelut sekä International House Jyväskylä. Kotoutumisen koordinaattori on mukana Kohtaus- hankkeen ohjausryhmässä. Hanke tukee yritysten muuttumista kansainvälisesti monimuotoisiksi työyhteisöiksi. Hanketta koordinoi JAMK, Jyväskylän yliopisto sekä Jyväskylän kaupunki. Tätä kautta on myös mahdollisuus madaltaa oman alueemme yrityksissä kynnyksiä palkata vieraskielistä työvoimaa.

9 POHJOISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUE: TYÖIKÄISTEN KOTOUTTAMISTA MÄÄRITTÄÄ LAKI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ (681/2023) JA LAKI TYÖVOIMAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ (23.3.2023/380)

9.1 Asiointi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella

Asiointi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella toteutetaan monikanavaisesti verkkopalveluna, puhelinpalveluna ja henkilökohtaisen palveluna. Työnhakijoita neuvotaan käyttämään asiointissa hänen tilanteeseensa tarkoituksenmukaisinta palvelukanavaa. Verkkopalvelussa voi muun muassa ilmoittautua työnhakijaksi, ilmoittaa työnhakuun liittyvistä muutoksista, tarkistaa omia asiakastietoja, antaa työttömyysturvaan liittyviä selvityksiä, hakea koulutuksiin ja päättää työnhaun. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen maahanmuuttaja-asiakkaalle varataan kasvokkainen ajanvarausaika. Ensimmäisellä henkilökohtaisella asiointikerralla maahanmuuttaja-asiakkaalla on hyvä olla mukana passi, oleskelulupa tai poliisilta saatu EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus, digi- ja väestötietovirastosta saatu väestörekisteriote tai asiakirja, jolla osoitetaan suomalainen henkilötunnus (esim. Kela-kortti) sekä työ- ja koulutodistukset suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi käännettyinä.

Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen jokaiselle asiakkaalle määritellään oma työntekijä. Työllisyysalue palvelee asiakkaita pääsääntöisesti ajanvarauksella. Ajanvarausajasta sovitaan yhdessä oman työntekijän kanssa. Maahanmuuttajalla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi ajanvarauksella ei onnistu suomen tai ruotsin kielellä. Tulkkauksen tilaa maahanmuuttajapalveluista vastaava työntekijä ja se voidaan järjestää tarvittaessa myös etätulkkauksena puhelimitse tai etäyhteyksilaittein.

9.2 Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan työllisyysalueen toimesta, kun hän on rekisteröitynyt työnhakijaksi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelle lain työvoimapalveluiden järjestämiseksi edellyttämällä tavalla.

Alkuhaastattelussa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskeluja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkuhaastattelu pidetään 5 arkipäivän sisällä työnhaun aloituksesta. Alkuhaastattelun perusteella laaditaan kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä maahanmuuttaja-asiakkaan kanssa. Siinä sovitaan yksilöllisesti niistä toimista ja palveluista, jotka tukevat hänen mahdollisuuksiaan hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Näin edistetään maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisesti.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue toteuttaa kotoutumiskoulutusta ja monikielistä yhteiskuntaorientaatiota niille maahanmuuttaja-asiakkaille, jotka ovat työnhakijoina. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena koulutuksena, mutta se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella tuettuna. Työllisyysalueen asiantuntija ohjaa maahanmuuttaja-asiakkaat kotoutumiskoulutukseen palvelutarpeen mukaan.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue palvelee asiakkaita Äänekosken kaupungintalolla, osoitteessa Hallintokatu 4, Äänekoski. Työllisyysalueen aukioloajat, asiointitavat ja yhteydenottotavat löytyvät työllisyysalueen nettisivuilta www.pohjoisen-keski-suomen-

työllisyysalue.fi. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen päätoimipiste sijaitsee Äänekosken kaupungintalon osoitteessa. Muissa työllisyysalueen kunnissa maahanmuuttaja-asiakkaita palvellaan ajanvarauksella (osoitetiedot annetaan ajanvarauksen yhteydessä).